

Панащенко Інна Вікторівна

здобувачка вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник

Чередніченко Олексій Миколайович

кандидат економічних наук

доцент кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

ПСИХОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ТА КОРЕКЦІЯ ТРИВОЖНОСТІ ДІТЕЙ СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ

Психологічні дослідження підтверджують, що на сьогоднішній день у дитячих соціально-реабілітаційних центрах збільшилося число дітей у стані підвищеної тривожності, які проявляється у підвищеному занепокоєнні, невпевненості, емоційній нестійкості. Виникнення і закріплення тривожності пов'язано, в першу чергу, з незадоволенням основних вікових потреб дитини. Стійким особистісним утворенням тривожність стає в підлітковому віці, опосередковуючись відношенням дитини до себе. До цього вона є похідною широкого кола порушень. Закріплення і посилення тривожності відбувається по механізму "замкнутого психологічного кола", що веде до нагромадження і поглиблення негативного емоційного досвіду, який, породжуючи негативні прогностичні оцінки, сприяє збільшенню і збереженню тривожності.

Мета нашого дослідження полягала у вивченні проблеми психологічного здоров'я дітей соціально-реабілітаційного центру як психологічного феномену та засобів діагностики та корекції відхилень психологічних станів таких дітей.

Завдання роботи:

1. Дослідити проблему психологічного здоров'я дітей.
2. Дослідити феномен психологічного стану дітей.
3. Провести власні психодіагностичні та психокорекційні дослідження.

В якості об'єкта нашого дослідження було психологічні стани дітей соціально-реабілітаційного притулку.

Предметом дослідження були: діагностика та корекція відхилень у психологічних станах дітей.

Гіпотеза дослідження – заняття з психологом можуть бути ефективним засобом психодіагностики та корекції відхилень у станах дітей.

Теоретична значущість роботи полягає у отриманні якісних та кількісних даних щодо діагностики та корекції відхилень психологічних станів.

Практична значущість – у можливості використання варіанту психологічних занять як засобу психодіагностики та психокорекції.

Методи дослідження:

1. Проективні методики «Будинок-Дерево- Людина», «Неіснуюча тварина», «Мій внутрішній світ».

2. Шкала тривожності З. Н. Кондаша.

3. Опитувальник тривожності К. Філіпса в адаптації О. Новікової.

4. Методика особистісної та ситуативної тривожності Ч.Д. Спілбергера, Ю.М. Ханіна.

Проблему забезпечення психологічного здоров'я дітей, які знаходяться у соціально-реабілітаційному центрі можна вирішувати у таких основних напрямках:

1. Аналіз існуючих і потенційних умов для забезпечення психологічного здоров'я дітей відповідно віковим вимогам і процесу соціалізації.
2. Діагностування і підтримка в належному стані психологічного здоров'я дітей і вихователів.
3. Управління станом психологічного здоров'я членів управлінського персоналу притулку.

Повинні бути створені всі основні умови забезпечення психологічного здоров'я дітей (організація оптимального режиму діяльності закладу; гуманізація педагогічної взаємодії; підвищення психодіагностичної компетентності вихователів; оволодіння дітьми технікою і прийомами оптимізації пізнавально - творчої діяльності; профілактика критичних ситуацій: фрустрацій, стресів, конфліктів). Крім того, необхідно використання вихователями інтенсивних освітніх технологій, оволодіння вміннями і навичками ефективного педагогічного спілкування, використання прийомів саморегуляції.

Формуюче емпіричне дослідження показало, що групова корекційна робота є дуже ефективною, тому що саме діяльність спілкування стає ведучою при проведенні тренінгових занять, що дуже важливо для дітей.

В результаті констатуючого дослідження було виявлено, що у дванадцяти дітей була яскраво виражена шкільна тривожність, яка була прямо пов'язана з атмосферою конкуренції та змагання. З цими дітьми проводилась програма по корекції тривожності, до якої ми внесли: бесіду, рольове програвання ситуацій, вправи на релаксацію, на самопізнання, виховання сили волі, розвиток здібностей відчувати інших, а також адекватно висловлювати свої почуття та свій емоційний стан. Також діти навчалися стримувати своє хвилювання та володіти ним. Формувалися навички, знання та вміння, ведучі до підвищення результативності діяльності, створення запасу міцності. Також проводилися вправи на перебудову особливостей дітей, перш за все мотивації та впевненості.

Емпіричне дослідження показало, що розроблена нами програма призвела до покращення стану дітей. Зменшилася шкільна, а також міжособистісна тривожність. Гіпотеза дослідження цілком підтвердилась.

Ми рекомендуємо: створити такі умови у соціально-реабілітаційних центрах, які б сприяли підтриманню психологічного здоров'я дітей. Також проводити постійний моніторинг психологічного стану кожної дитини та систему заходів формування необхідного рівня працездатності.

Нами обґрунтовано застосування адаптованих методик психодіагностики та психокорекції психологічного стану тривожності дітей. А саме: ігри, групові дискусії, моделювання стресових ситуацій, та програвання відгуків на ці ситуації дітей.

Метою психокорекції не є вплив на дитину, це не навчання його нормам поведінки і не процес перевиховання. Задача психолога навчити підлітка оцінювати і контролювати свої емоції, свої відчуття, свої думки і бажання. На ґрунті діагностики важливо вибрати той напрям, в руслі якого здійснюватиметься корекція, та у колі якого підліток чудово працює самостійно. Для нього психокорекція – це шлях пізнання самого себе, який дозволяє йому навчитися самостійно давати оцінку своїм вчинкам, ухвалювати самостійні, згідно свого віку рішення, робити усвідомлений вибір в тій або іншій ситуації. Іншими словами, пропонувані нами заняття дозволяють дитині придбати психологічну самостійність, знайти віру в себе, стати потрібним самому собі. Важливо, щоб дитині допомогти розкрити свій особистий позитивний потенціал, який відкриє йому шлях у житті.

Список використаної літератури:

1. Аверин В. Психология детей и подростков. – СПб, 2008.- 350 с.
2. Андреева Г.М., Богомолова Н.Н., Петровская Л.А. Современная социальная психология на Западе. – М., 2011.- 340 с.
3. Бойко В.В., Ковалёв А.Г., Панферов В.Н. Социально-психологический климат коллектива и личности. – М.: Мысль, 2012.- 370 с.
4. Витцлак-Герхард. Бранденбургская модель школьной адаптации.// Мир психологии. – 2008, № 1.- С. 206 -209.
5. Гиппенрейтер Ю.Б. Общаться с ребёнком. Как? – М., 2008.- 350 с.
6. Колесов Д.В., Мягков И.Ф. Психология підлітка // Завуч, № 22 (100), 2011.-С.5-15.
7. Маслоу А. Психология здоровья. Психическое здоровье и окружение. / Маслоу А. Психология бытия. – М., - 2007. – С. 26-33, 221-228.
8. Подмазин С. И., Сибиль Е. И. Как помочь подростку с трудным характером. К.: НПЦ «Перспектива», 2006.- 280 с.
9. Прихожан А. М., Толстых Н. Н. Выделение категории «трудных» детей .// Рабочая книга школьного психолога. М., 2005.- С.14-28.
10. Скринінг - тестування здоров'я школяра: Методичні рекомендації. Харків, 2012.- 56 с.
11. Сמיד Р. Групповая работа с детьми и подростками.// Журнал

- практического психолога. – 2008. - №9. – С.113-117.
12. Степанов В. Г. Психология трудных школьников. М.: «Академия», 2010.- 230 с.
 13. Технология моніторингу психічного здоров'я школярів (Методичні рекомендації).- К., 2011.- -240 с.
 14. Цзен Н.В., Пахомов Ю.В. Психотренинг: игры и упражнения. – Изд.2-е, доп. – М.: "Класс", 2009.- 270 с.